

COMUNITAT DE PRÀCTICA HIPÀTIA

INTRODUCCIÓ

La igualtat de gènere es reconeix com un desafiament no resolt per al món científic, cosa que ha portat a llançar diferents crides per a realitzar accions. Un exemple molt recent el trobem a la revista científica *The Lancet*, on mentre en una de les seves editorials, instava a accions, en una altra, explicava les possibles barreres en la promoció de les dones i descrivia la carrera científica com si es tractés d'un 'cicle viciós'. El 'cicle viciós' implica que les dones tenen menys probabilitat de rebre finançament, cosa que fa impossible que tinguin posicions rellevants en les autories de publicacions, reben menys invitacions a congressos i conferències i per tant, estableixen menys vincles amb altres actors, i tenen menys accés per ocupar llocs de lideratge. Aquestes barreres eviten la plena participació i contribució de les dones en la recerca en salut i, per tant, la manifestació de les seves opinions.

Seguint aquest impuls, AQuAS, en col·laboració amb la Fundació "la Caixa", va dur a terme durant el 2019, un projecte per començar a impulsar la igualtat de gènere i el lideratge femení en la recerca en salut dels centres catalans. El resultat del projecte va incloure la publicació d'un monogràfic que visibilitza les diferents parts del "cicle viciós", la celebració de la 1a Cimera de gènere per a debatre el diagnòstic fet, així com possibles accions a dur a terme, i la signatura d'una carta de compromís per a la igualtat de gènere.

Els centres de recerca en salut catalans van signar al 2019 la Carta de Compromís Hipàtia d'Alexandria per a la igualtat de gènere en el sistema de recerca. La Carta representa un compromís per prendre mesures per avançar en la representació de les dones i la inclusió de la diversitat, així com per integrar la dimensió de gènere en els continguts de la recerca. Donat que el compromís no es pot construir de forma aïllada; sinó que l'esforç i l'aprenentatge mutu ajudaran a augmentar el seu èxit, s'ha creat la Comunitat de Pràctica Hipàtia.

COMUNITAT HIPÀTIA (COP HIPÀTIA)

La missió de la CoP és desenvolupar accions amb les institucions de recerca en salut de Catalunya i altres agents del sistema de recerca per a la promoció de la igualtat i el lideratge femení en ciència i la introducció de la perspectiva de gènere en el contingut de la recerca. Principalment es treballarà perquè les institucions de recerca puguin assolir els seus objectius d'igualtat de

gènere identificats als seus Plans de Gènere i les demandes de les principals agències finançadores.

Gràcies al desenvolupament de sessions de bones pràctiques, tallers, formacions, seminaris web, eines, recomanacions, handouts, o organització de Cimeres, es treballa de manera conjunta per buscar solucions pràctiques, fomentar l'aprenentatge mutu i crear espais de discussió i intercanvi.

Amb la CoP s'espera una millora en la cultura organitzacional i la sensibilització de les direccions de les institucions de recerca. Ajudant a assolir a les institucions els seus objectius de gènere i a visibilitzar el que s'està fent, pot ajudar a sensibilitzar i a demostrar així el compromís de la institució amb un entorn laboral equitatiu. (vitalitat, eficàcia interna, suport institucional intern, relacions de confiança, alineament amb els valors, reducció de sostres de vidre, integració feina-vida, equitat, igualtat, capacitat d'adaptació als canvis, reducció de rigideses, equilibri entre competitivitat i cooperació...).

PARTICIPANTS I ORGANITZACIÓ

La pertinença a la CoP Hipàtia implica el compromís de millorar la competència col·lectiva mitjançant l'aprenentatge mutu i l'intercanvi d'experiències en una comunitat.

La CoP està coordinada per un membre d'AQuAS i organitzada a través del grup promotor. En el grup promotor participen referents dels 20 centres de recerca en salut, juntament amb altes actors del sistema, com el Departament de Salut, o la institució iCERCA.

Anualment el grup promotor consensua una agenda de treball amb diferents accions. La participació en les diferents accions és voluntària per a les institucions.

Institucions participants

AQuAS. Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya (*coordinació*).

BBRC. Barcelonaβeta Brain Research Center.

CRG. Centre de Regulació Genòmica.

Departament de Salut. Subdirecció General de Recerca i Innovació en Salut – SGRIS.

I3PT. Institut d'Investigació i Innovació Parc Taulí.

IBEC. Institut de Bioenginyeria de Catalunya.

IDIAPJGol. Institut Universitari per a la Recerca a l'Atenció Primària de Salut Jordi Gol i Gurina.

IDIBAPS. Institut d'investigacions Biomèdiques August Pi i Sunyer.

IDIBELL. Institut d'Investigació Biomèdica de Bellvitge.

IDIBGI. Institut d'Investigació Biomèdica de Girona Dr. Josep Trueta.

IGTP. Institut de Recerca Germans Trias i Pujol.

IIB Sant Pau. Institut de Recerca de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.

IISPV. Institut d'Investigació Sanitària Pere Virgili.

IJC. Institut de Recerca contra la Leucèmia Josep Carreras.

IMIM. Institut Hospital del Mar d'Investigacions Mèdiques.

Institució CERCA.

IRB Barcelona. Institut de Recerca Biomèdica.

IRBLleida. Institut de Recerca Biomèdica de Lleida.

IRSICAIXA. Institut de Recerca de la Sida.

IRSJD. Institut de Recerca Sant Joan de Déu.

ISGlobal. Institut de Salut Global de Barcelona.

VHIO. Vall d'Hebron Institut d'Oncologia.

VHIR. Vall d'Hebron Institut de Recerca.

DATA DE CREACIÓ

12 de març de 2021

ACCIONS REALITZADES

Accions realitzades per actualitzar polítiques i pràctiques de gestió

Recomanacions per promoure la igualtat i diversitat en processos de selecció i desenvolupament professional

Recurs d'ús pràctic: conjunt de recomanacions per als processos de selecció, avaluació acadèmica i progressió professional per tal de promoure una cultura inclusiva que prioritzi la transparència i elimini els biaixos inconscients. Amb aquestes mesures, s'aspira no només a construir un entorn

més just, sinó també a potenciar la contribució integral de les dones al lideratge i a l'excel·lència institucional.

Enllaç

Publicat: març 2025

Sessió Bones Pràctiques mesures conciliació

Organització i dinamització d'aquesta sessió que té com objectiu compartir bones pràctiques i barreres i resistències a les mesures de conciliació.

Temes tractats. Flexibilitat horària, Permisos , Horaris de reunions, Teletreball i flexiplaça, Beques de suport i tiquets, Polítiques de desconnexió digital.

Data: 30 setembre 2021.

Sessió d'intercanvi de bones pràctiques sobre la aplicació del RD 902/2020, de 13 de octubre, de igualdad retributiva entre mujeres y hombres

Organització i dinamització d'aquesta sessió que ha tingut com objectiu compartir dubtes i solucions sobre el RD 902/2020

Temes tractats: registre retributiu, descripció llocs de treball.

Data: 21 juliol 2021.

Eliminació del biaix inconscient i promoció del canvi cultural

Train the trainees: Implicit bias

Objectiu: Crear un entorn inclusiu a les institucions de recerca en salut a través de la formació de personal dinamitzador voluntari per impartir formació interna (dins el seu centre) sobre el biaix inconscient. Format presencial, en anglès

Dinamitzadora: Maria Granell, University of Oxford.

Data: Setembre 2022.

Workshop sobre biaix implícit

Objectiu: Donar una visió general dels orígens dels biaixos implícits i considerar com es poden produir aquests els biaixos implícits, així com una discussió sobre els passos pràctics que els individus i els equips poden seguir per reduir la influència del biaix implícit en les seves decisions i accions. Format presencial, en anglès.

Dinamitzadora: Maria Granell, University of Oxford.

Data: Octubre 2021.

Perspectiva de sexe/gènere en la recerca

Llista de verificació de l'eina Hipàtia

Llistat de preguntes per ajudar a valorar la qualitat de la integració de la perspectiva de sexe/gènere en la recerca en salut que involucra animals vertebrats o humans.

Enllaç [versió catalana](#) i [versió anglesa](#)

Publicació: desembre 2024

Recomanacions per a una comunicació inclusiva en la recerca en salut

Redacció d'una guia per a la utilització de comunicació inclusiva escrita, oral i audiovisual en les institucions de recerca en salut.

Enllaç versió [catalana](#) i [anglesa](#)

Publicació 2024

Accions de Sensibilització Perspectiva Gènere

Recopilació d'accions/mesures per implementar la perspectiva de gènere en el contingut de la investigació.

[Enllaç](#)

Publicació del monogràfic: febrer 2023.

Webinar online: Incorporating the Sex and Gender perspective in health and biomedicine research content

Objectiu: Quan parlem d'investigació sensible al sexe i al gènere, la majoria dels investigadors assumeixen que n'hi ha prou amb informar quants homes i dones han participat en un estudi. Tot i que aquest és un primer pas important, la investigació sensible al sexe i al gènere significa molt més. Es vol oferir una visió general de l'status quo de la recerca sensible al sexe i s'oferiran diferents exemples de casos per reflexionar sobre com avançar en aquest aspecte. També es presentarà el Toolkit desenvolupat per la comunitat d'Hipàtia amb AQUAS i els centres de recerca en salut catalans. Format online, en anglès

Data: 14 juny 2022.

Moderadora: Paula Adam (AQuAS). Dinamitzadores: Londa Schiebinger (Stanford University & Director, Gendered Innovations in Science, Health & Medicine, Engineering, and Environment), Sabine Oertelt-Prigione (Radboud University, University of Bielefeld i co-directora de Gendered Innovations) i Maite Solans (AQuAS).

https://www.youtube.com/watch?v=EktsC_5imo8

Toolkit per incloure la perspectiva de sexe/gènere en la investigació

Elaboració d'un Toolkit per a la integració de la perspectiva de gènere en el contingut de la investigació biomèdica i en salut. Una vegada publicat, el document serà de lliure accés.

Publicació del Toolkit: juny 2022.

Enllaç versió [catalana](#) i [anglesa](#) i [castellana](#)

Workshop sobre la integració de la perspectiva de gènere a la recerca bàsica

Objectiu: Oferir una visió general de l'status quo de la recerca sensible al sexe i al gènere i on trobar recursos i com aplicar-los i reflexionar sobre l'aprenentatge i els passos següents. Format online, en anglès.

Dinamitzadora: Sabine Oertelt-Prigione, Radboud University, University of Bielefeld i co-directora de Gendered Innovations.

Data: Novembre 2021.

Workshop sobre la integració de la perspectiva de gènere a la recerca clínica

Objectiu: Explicar les raons de la necessitat de la incorporació de la perspectiva de gènere en l'àmbit de la salut i concretar què significa introduir la perspectiva de gènere en la recerca sobre la salut. Format presencial, en català.

Dinamitzadora: Lucía Artazcoz, Agència de Salut Pública de Barcelona.

Data: Novembre 2021.

Jornades

2a Cimera de Gènere en Ciències de la Salut

Objectiu: Jornada per a directors i representants dels centres d'investigació en salut de Catalunya per a visibilitzar i sensibilitzar sobre la feina feta en la comunitat de pràctica i discutir aspectes rellevants de la futura agenda.

Data: 10 novembre 2022.